

Vastaus Siri Ahokkaan ja 28 muun valtuutetun aloite Vantaa aidosti esteettömäksi – Sisäilma esteettömyys osaksi esteettömyyden määritelmää ja käytänteitä

VD/3392/00.02.00.03/2025

TeA/PW/MT/EJ

Siri Ahokas sekä 28 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Me aloitteen allekirjoittajat esitämme, että Vantaa ryhtyy kunnianhimoisesti luomaan aidosti esteetöntä kaupunkia. Tämä edellyttää esteettömyyden määritelmän tarkistamista ja sisäilma esteettömyyden sisällyttämistä siihen. Esitämme myös, että kaupunki valmistelee toimintaohjelman yhdessä viiteryhmiä ja kokemusasiantuntijoiden kanssa.

Esteettömyys on tärkeää, sillä se hyödyttää meitä kaikkia ja on osalle meistä välttämätöntä. Se tarkoittaa ympäristöjen, palveluiden ja tilaisuuksien suunnittelua ja toteutusta niin, että ne ovat kaikkien käytettävissä riippumatta rajoitteista. Esteettömyys ei koske vain liikkumista, vaan myös akustiikkaa, valaistusta, sisäilmaa ja opastusta.

Vantaan esteettömyyden määritelmä on puutteellinen, sillä se ei sisällä sisäilma esteettömyyttä. Sisäilma esteettömyys on tärkeää muun muassa astmaa, migreeniä, allergioita ja monikemikaaliherkkyyttä sairastaville. Hyvä sisäilma on päästöiltään ja hajultaan neutraalia, eikä sisätiloissa käytetä voimakkaita kemikaaleja kuten hajusteita.

Me aloitteen allekirjoittaneet esitämme, että:

1. Sisäilma esteettömyys sisällytetään esteettömyyden määritelmään kaupungin tiloissa, palveluissa ja tilaisuuksissa.
2. Kaupunki laatii yhdessä viiteryhmiä ja asiantuntijoiden kanssa toimintaohjelman sisäilma esteettömyyden edistämiseksi ja seuraa sen toteutumista.

Vantaa voi olla aidon esteettömyyden edistämisen, yhdenvertaisuuden takaamisen ja terveydentilan perusteella tapahtuvan syrjinnän ehkäisyn mallikaupunki.”

Kaupunginvaltuusto 28.4.2025 § 23

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu Siri Ahokkaan ja 28 muun valtuutetun aloite Vantaa aidosti esteettömäksi –
Sisäilma esteettömyys osaksi esteettömyyden määritelmää ja käytänteitä

Kaupunkiympäristön toimiala ja kaupungin sisäilmaryhmä toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan kaupungin toimitiloja suunnitellaan esteettömiksi lähtökohtina 'Valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä' ja 'Esteettömyys, ympäristöministeriön ohje rakennuksen esteettömyydestä'. Lisäksi noudatetaan rakennustyyppiin liittyviä lakeja ja määräyksiä (esim. Laki yleisistä kirjastoista).

Suunnittelussa huomioidaan Invalidiliiton ohjeet ja vammaisneuvoston suositukset ja lausunnot.

Vantaan kaupunki edistää hallinnoimiensa toimitilojen esteettömyyttä monin tavoin. Uudet rakennukset suunnitellaan esteettömiksi erityisryhmät huomioon ottaen. Olemassa olevien rakennusten esteettömyyteen kiinnitetään huomiota kunnossapidon auditointien yhteydessä ja havaittuja puutteita korjataan mahdollisuuksien mukaan kunnossapitotöinä ja peruskorjausten yhteydessä. Kiinteistöhuolto seuraa kiinteistöjen toimintaa ja tilojen olosuhteita sekä toteuttaa tarvittavia huoltotoimia.

Toimivien tilojen ja hyvän sisäympäristön luominen ja ylläpito kuuluu kiinteistönpidon perustehtäviin. Toimitilojen suunnittelussa kiinnitetään normaalisti huomiota esteettömyyden liikkumiseen, tilojen akustiikkaan ja valaistukseen. Materiaalien ja värien valinnassa sekä opasteiden suunnittelussa otetaan huomioon myös heikkonäköiset. Kuulorajoitteisia varten tiloja varustetaan vahvistinlaittein. Valaistukset suunnitellaan ja mitoitetaan jokaisen tilan käyttötarkoituksen mukaan.

Mahdollisimman puhdasta sisäilmaa tavoitellaan käyttämällä tutkitusti M1-luokiteltuja vähäpäästöisiä rakennusmateriaaleja ja kalusteita. Ilmanvaihto toteutetaan ja ilmamäärät mitoitetaan uusimpien asetusten mukaisesti. Tehostettuun ilmanpuhdistukseen käytetään tarpeen mukaan erillisiä ilmanpuhdistuslaitteita. Korjaaviin toimenpiteisiin on ryhdytty, mikäli tutkimuksin tai käyttäjien oireilun perusteella siihen on osoittautunut tarvetta.

Aloitteessa ehdotetaan, että sisäilmaesteettömyys sisällytettäisiin esteettömyyden määritelmään kaupungin tiloissa, palveluissa ja tilaisuuksissa. Epäselväksi jää, mitä sisäilmaesteettömyydellä tarkoitetaan ja millaisia erityisvaatimuksia sisäilmalle ja ihmisten käyttäytymiselle halutaan asettaa. Tähän mennessä tavoitteena on ollut riittävän hyvän sisäilman varmistaminen tavanomaisin, hyvän rakentamistavan ja tilojen ylläpidon keinoin. Sisäilma on ollut riittävän hyvää, kun se on täyttänyt pääosin Sisäilmayhdistys ry:n Sisäilmastoluokituksen sisäilmaluokan S2 vaatimukset. Kesälämpötilojen osalta on sallittu S3 lämpötilatasot. Yleisenä suosituksena on ollut voimakkaiden hajusteiden välttäminen julkisissa tiloissa.

Hyvän sisäilman saavuttaminen ja ylläpitäminen on monen tekijän summa. Rakennuksen ja irtaimiston lisäksi sisäilman päästöjä ja hajuja syntyy myös tilojen käytöstä. Siten sisäilman esteettömyyttä ei ratkaista yksinomaan rakennuksen ominaisuuksilla tai teknisin keinoin. Kaikille julkisten tilojen käyttäjille ja erityisesti herkistyneille ihmisille sopivien sisäilmaolosuhteiden aikaan saaminen julkisissa tiloissa voi olla mahdoton tehtävä. Vaikka erityispuhtaiden tilojen toteuttaminen voisikin olla teknisesti mahdollista, käyttäjien toimintaa on vaikeampi rajoittaa ja ohjeistaa. Todettakoon esimerkkinä, että tällaiselle pilottihankkeena toteutetulle puhdastilakoululle ei ole ollut toistaiseksi tarkoitukseen suunniteltua käyttöä.

Hajusteiden käytön rajoittamista koskevaan aloitteeseen on vastattu aikaisemmin mm. vuonna 2017. Hajusteettomuutta voidaan edistää Vantaan kaupungilla kahdella tavalla: vähentämällä hajustekuormaa normaalissa toiminnassa ja toisaalta kannustamalla henkilöstöä, asiakkaita ja kuntalaisia vähentämään hajusteiden käyttöä. Hajusteettomuudella pyritään helpottamaan tuoksuherkkyydestä kärsivien tilannetta.

Hajustekuormaa on pyritty vähentämään käyttämällä hajusteettomia tuotteita siivouksessa ja muissa toiminnoissa. Ylläpitosiivouksessa käytetään pääsääntöisesti neutraaleja puhdistusaineita, joissa ei ole vahvaa ominaisuutta eli käytännössä hajustamattomia tuotteita.

Sisäympäristöasioiden ohjausryhmä on aikoinaan pohtinut hajusteettomuuden edistämisen keinoja ja laatinut suunnitelman hajusteiden käytön vähentämiseksi Vantaan kaupungin toimitiloissa. Käytännön toimenpiteet olisivat viestinnällisiä, mm. tarroja/kylttejä, joissa kehoitetaan välttämään vahvoja hajusteita. Hajusteettomuuden suositusten lisäksi henkilöstön/asiakkaiden toimintatapojen muutosta ohjattaisiin toimialakohtaisilla kampanjoilla, johdon ja viestinnän yhteistyönä. Toimeenpanoa lykättiin korona-aikana luotujen tilojen käyttöä ja hygieniää koskevan muun ohjeistuksen takia.

Aloitteessa ehdotetaan, että Kaupunki laatisi yhdessä viiteriymien ja asiantuntijoiden kanssa toimintaohjelman sisäilmaesteettömyyden edistämiseksi ja seuraisi sen toteutumista.

Kaupunginhallitus päätti edellisen strategiakauden loppuvuosille 2020-21 poikkihallinnollisista strategiateemoista, joista yhtenä oli sisäilma-asiat. Samalla päätettiin myös strategiateemojen tavoitteet ja mittarit. Sisäilma-asioiden osalta tavoitteet olivat seuraavat: toimitilat ovat teknisesti kunnossa, kiinteistöhoito ja siivous on laadukasta, tiloja käytetään oikein ja, että sisäilmasta oireilevat saavat tarvitsemansa tuen ja hoidon. Tavoitteiden edistämiseksi kirjattiin noin 20 toimenpidettä ja tuloksia seurattiin 9 mittarilla. Strategiateemojen tavoitteiden toteutumisesta raportoitin ohjausryhmälle ja kaupunginhallitukselle kerran vuodessa. Loppuraportin mukaan mittarien tavoitteet saavutettiin kahta lukuun ottamatta. Vanhojen rakennusten teknistä kuntoa ei voitu dokumentoidusti tavoitteen mukaisesti osoittaa eikä sisäilmasta aiheutuneiden sairauspoissaolojen vähentymistä mitata.

Sisäilma-asioiden strategiateeman päätyttyä vuoden 2021 lopussa toimialojen välistä yhteistyötä sisäilma-asioissa jatkettiin perustamalla uusi kaupunkitasoinen sisäilmaryhmä. Ryhmä toimii monialaisen yhteistyön foorumina ja kokoaa yhteen sisäilmatapausten käsittelyyn tarvittavan asiantuntemuksen ja tiedon. Ryhmässä on toimialojen edustus tilojen käyttäjinä sekä asiantuntijoina ja toiminnasta vastaavina kiinteistöjen ylläpidon, kunnossapidon, tilahallinnan, henkilöstöhallinnon, henkilöstön, viestinnän ja terveydenhuollon edustajat. Toimialoille on lisäksi perustettu seurantaryhmiä, joissa kohdekohtaisia sisäilma-asioita käsitellään yksityiskohtaisemmin.

Aloitetta on käsitelty kaupungin sisäilmaryhmässä 20.5. ja 10.9. Uuden toimintaohjelman laatiminen edellyttäisi uuden poikkihallinnollisen työryhmän nimeämistä ja siihen nimettäviltä henkilöiltä työaikaa ohjelman laatimiseen. Mahdollisten uusien toimenpiteiden toimeenpano edellyttäisi luonnollisesti lisäresursseja. Toimintaohjelman laatimiseksi tulisi ensin tehdä taustaselvitystä sisäilmatavoitteiden tarkistamiseksi ja sisäilmaesteettömyyden määrittämiseksi. Taustaselvitystä voidaan tehdä kokemusasiantuntijoita osallistamalla ja vuoropuheluna valtuutettujen kanssa.

Kaupungin sisäilmaryhmän tehtävänä on mm. kehittää yhteisiä toimintatapoja, tutkimusmenetelmiä, prosesseja ja työnjakoa sisäilma-asioissa. Aloitteen mukaisia asioita on mahdollista edistää sisäilmaryhmän johdolla ilman erillistä työryhmää ja toimintaohjelmaa. Kiinteistöjen normaalissa kunnossapidossa ja sisäilmaolosuhteiden hallinnassa on vielä parannettavaa ja resurssit on kohdistettava ensisijaisesti kohdekohtaisiin tutkimuksiin perustuviin korjaaviin toimenpiteisiin. Sisäilmavaatimusten kiristäminen ei tässä tilanteessa ole tarkoituksenmukaista. Sen sijaan tilojen, palvelujen ja tilaisuuksien hajusteettomuutta on mahdollista edistää kaupunkitasoisella ohjeistuksella.

Kaupunki tehostaa viestintäänsä eri kielillä hajusteettomuuden tärkeydestä esimerkiksi kampanjoilla, tarroilla ja kylteillä. Lisäksi kaupunki lisää tiedon hajusteettomuuden tärkeydestä myös tapahtumien vastuullisuusperiaatteisiin.

Kaupunginhallitus 4.11.2025 § 20

Kaupunkiympäristön toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään:

- a) antaa Siiri Ahokkaalle ja 28 muun aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin jättää asia pöydälle kaupunginhallituksen 17.11.2025 pidettävään kokoukseen.

Kaupunginhallitus 17.11.2025 § 15

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Siiri Ahokkaalle ja 28 muun aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana esittelijä teki aloitevastauksen loppuun seuraavan lisäyksen:

Kaupunki tehostaa viestintäänsä eri kielillä hajusteettomuuden tärkeydestä esimerkiksi kampanjoilla, tarroilla ja kylteillä. Lisäksi kaupunki lisää tiedon hajusteettomuuden tärkeydestä myös tapahtumien vastuullisuusperiaatteisiin.

Päätös:

Hyväksyttiin muutettu esitys.

Liite:

- Allekirjoitettu Siri Ahokkaan ja 28 muun valtuutetun aloite Vantaa aidosti esteettömäksi – Sisäilma esteettömyys osaksi esteettömyyden määritelmää ja käytänteitä

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Pekka Wallenius, 040 7492592 (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)